

ประกาศกรมวิชาการเกษตร

เรื่อง โฆษณาคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน โดยให้กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชที่ยื่นคำขอนำไปประกาศที่กรมวิชาการเกษตร และที่ในเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสทักท้วงภายใน ๓๐ วันนับแต่วันปิดประกาศ นั้น

บัดนี้ ได้มีผู้ยื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๓ พันธุ์ ให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังนี้

๑. มะกรูด (*Citrus hystrix* DC.) พันธุ์หวานแปดริ้ว
๒. ถั่วฝักยาว (*Vigna unguiculata* subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.) พันธุ์ ศฝก.๒
๓. ฟัก (*Benincasa hispida* (Thunb.) Cogn.) พันธุ์ ศฝก.๓

กรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพันธุ์พืชดังกล่าวให้ทราบโดยทั่วกัน ปราบกฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศนี้ และหากมีผู้ใดประสงค์จะทักท้วงหรือมีข้อพิสูจน ว่าการยื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ ให้แจ้งที่กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๗๒๑๔ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นางสาววราภรณ์ พรหมพจน์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

มะกรูด (*Citrus hystrix* DC.)

พันธุ์ หวานแปดริ้ว

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล นายสุชิน ศรีเกษม
ที่อยู่ เลขที่ 2/1 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านซ่อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 24120
โทรศัพท์ 085-2818484

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

มะกรูดพันธุ์หวานแปดริ้วเกิดจากการกลายพันธุ์ของมะกรูดพันธุ์ทั่วไปโดยวิธีการเพาะเมล็ด ปี พ.ศ. 2547 ได้นำเมล็ดของมะกรูดพันธุ์ทั่วไปมาเพาะจำนวนมาก จากนั้นปลูกและเลี้ยงดูตามปกติปรากฏว่าในช่วงฤดูร้อนมีอากาศร้อนจัด ทำให้ต้นมะกรูดตายเป็นจำนวนมาก แต่มีหนึ่งต้นที่ยังรอดชีวิต เป็นต้นมะกรูดที่สามารถทนความร้อนและความแห้งแล้งได้มากกว่าปกติ เมื่อต้นมะกรูดต้นดังกล่าวเจริญเติบโตเต็มที่ พบว่ามีลักษณะที่แตกต่างจากมะกรูดพันธุ์อื่น คือ ใบไม่มีกลิ่นของใบมะกรูด ไม่สามารถใช้ปรุงอาหารได้ ผิวผลมีต่อมน้ำมันแต่ไม่มีกลิ่นเหมือนมะกรูดทั่วไป เปลือกหนากว่ามะกรูดทั่วไป และติดผลมาก สามารถปลูกเปลือกกินสดได้ มีรสชาติคล้ายคลึงกับส้มเซ้ง ฉ่ำน้ำ รสหวานอมเปรี้ยว

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย มะกรูด ชื่อวิทยาศาสตร์ *Citrus hystrix* DC. ชื่อวงศ์ Rutaceae ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก
ราก ต้นแม่มีระบบรากแก้ว (tap root system) ต้นที่ได้จากการตอนกิ่งเป็นรากพิเศษ (adventitious root)
ต้น เปลือกต้นเรียบมีสีน้ำตาลอ่อน ลำต้นมีกิ่งก้านจำนวนมากตั้งแต่ระดับล่างของลำต้นทำให้มีลักษณะเป็นพุ่ม ลำต้นและกิ่งมีหนามยาว (thorny stem) รูปทรงกระบอก ยาว 4 - 5 นิ้ว
ใบ ใบประกอบ มี 1 ใบย่อย เรียงสลับ รูปรี กว้างประมาณ 6.5 เซนติเมตร ยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบรูปปลีมี ขอบใบเรียบ ใบหนา ผิวเป็นมัน สีเขียวเข้ม มีต่อมน้ำมัน (oil gland) กระจายทั่วแผ่นใบ ก้านใบแผ่เป็นแผ่น มีลักษณะคล้ายปีกนก (wing petiole)
ดอก/ช่อดอก ดอกออกเป็นช่อ มีดอกย่อยประมาณ 5 - 10 ดอก มีสีขาว ดอกย่อยกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร เป็นดอกสมบูรณ์เพศ
ผล ผลมีเนื้อ (fleshy fruit) ผลแบบส้ม (hesperidium) ผลทรงกลมถึงรูปไข่ มีจุดสั้น ผิวขรุขระน้อย มีต่อมน้ำมันที่ผิว กว้างประมาณ 7 เซนติเมตร ยาวประมาณ 9 เซนติเมตร เปลือกหนาประมาณ 0.3 เซนติเมตร เนื้อข้างในมีลักษณะเป็นกลีบหลายกลีบ ประกอบด้วยถุงเล็ก ๆ จำนวนมาก มีน้ำอยู่ข้างใน

เมล็ด

รูปทรงเมล็ดกลมรี กว้างประมาณ 0.7 เซนติเมตร ยาวประมาณ 0.9 เซนติเมตร มีจำนวน
เมล็ดประมาณ 15 เมล็ดต่อผล

มะกรูดพันธุ์หวานแปดริ้ว

ถั่วฝักยาว (*Vigna unguiculata* subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.)

พันธุ์ศฝก.๒

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่อยู่ 33 หมู่ที่ 11 ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางปะกง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20250

โทรศัพท์ 08-1940-5544

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

อันเนื่องมาจาก พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ครั้งเสด็จพระราชดำเนิน ณ ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2531 ความว่า “การนำพันธุ์ใหม่หรือพันธุ์ต่างประเทศต้องระวังเรื่องโรค ถ้าเกิดโรคแล้วจะเสียหายมากและขาดทุน การนำพันธุ์ต่างประเทศมาราคาสูงไม่ควรพึ่งพา” จึงเป็นที่มาในการริเริ่มปรับปรุงพันธุ์ถั่วฝักยาวเพื่อให้ได้พันธุ์ถั่วฝักยาวที่มีความต้านทานโรคและแมลง ให้ผลผลิตมาก รสชาติดี และสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองในฤดูถัดไปได้ เป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2541 ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยนางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาวิชาการ ได้เริ่มงานวิจัยพัฒนาพันธุ์ถั่วฝักยาวเขียวภายใต้ระบบเกษตรธรรมชาติ โดยเก็บรวบรวมพันธุ์จากเกษตรกรในท้องถิ่น คัดเลือกพันธุ์แบบเก็บรวม (bulk method) ปลุกคัดเลือกในสภาพธรรมชาติ ปราศจากการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี ปลุกคัดเลือกทุก ๆ ปี ปลุกปีละ 1-2 ครั้ง เป็นเวลา 16 ปี (พ.ศ. 2541-2557) ได้พันธุ์ถั่วฝักยาวที่มีต้นแข็งแรง โรคและแมลงน้อย ให้ผลผลิตมาก ฝักยาว สีสวย และรสชาติดี จากนั้นปลุกเปรียบเทียบกับพันธุ์การค้า พบว่าพันธุ์ ศฝก.2 มีลักษณะบางอย่างที่ดีกว่าพันธุ์การค้า ถั่วฝักยาวพันธุ์ศฝก.2 จึงเป็นพันธุ์ทางเลือกที่ดีสำหรับเกษตรกรพันธุ์หนึ่ง

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย ถั่วฝักยาว ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vigna unguiculata* subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc. วงศ์ Fabaceae พืชผัก ไม้เถาล้มลุก

ราก รากเป็นระบบรากแก้ว (tap root system)

ต้น ไม้เลื้อย ลำต้นรูปทรงกระบอก แข็งและเหนียว เลื้อยพันทวนซีกนาฬิกา สีเขียวอ่อน

- ใบ** ใบประกอบแบบขนนก มีใบย่อยสามใบ (trifoliate leaf) ใบย่อยรูปไข่ (ovate) ถึงรูปใบหอก (lanceolate) กว้างเฉลี่ย 12.5 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 18.5 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ มีหูใบอยู่บริเวณก้านใบย่อยและแกนกลาง (rachis)
- ดอก** ช่อดอกแบบช่อกระจุก (raceme) ออกที่ซอกของลำต้นเกือบทุกซอก มีดอกย่อย (floret) 2 – 4 ดอก กลีบดอกสีม่วง เกสรเพศผู้ 10 อัน เกสรเพศเมีย 1 อัน
- ผลและเมล็ด** ผลแห้ง (dry fruit) ฝักแบบถั่วหรือผลแห้งแตกสองแนว (legume) ทรงกระบอกยาว สีเขียว ยาวเฉลี่ย 46 เซนติเมตร กว้างเฉลี่ย 0.83 เซนติเมตร ความหนาเนื้อหรือผนังผลหนาเฉลี่ย 1.35 เซนติเมตร หนักประมาณ 20 กรัมต่อฝัก จำนวนเมล็ดเฉลี่ย 14.18 เมล็ดต่อฝัก น้ำหนัก 100 เมล็ดแห้งเฉลี่ย 20 กรัม เมล็ดรูปไต สีน้ำตาล
- ลักษณะอื่น ๆ**
1. มีความต้านทานโรคและแมลง
 2. มีอัตราความงอก 95.5 เปอร์เซ็นต์

ถั่วฝักยาวพันธุ์ศฝก.๒

ฟัก (*Benincasa hispida* (Thunb.) Cogn.)

พันธุ์ศฝก.๓

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล	ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่	33 หมู่ที่ 11 ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางปะกง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20250
โทรศัพท์	08-1940-5544

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

อันเนื่องมาจาก พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ครั้งเสด็จพระราชดำเนิน ณ ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2531 ความว่า “การนำพันธุ์ใหม่หรือพันธุ์ต่างประเทศต้องระวังเรื่องโรค ถ้าเกิดโรคแล้วจะเสียหายมากและขาดทุน การนำพันธุ์ต่างประเทศมาราคาสูงไม่ควรพึ่งพา” จึงเป็นที่มาในการริเริ่มปรับปรุงพันธุ์ฟักเพื่อให้ได้พันธุ์ฟักที่มีความต้านทานโรคและแมลง ให้ผลผลิตมาก ลักษณะผลสวยรสชาติดี และสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองในฤดูถัดไปได้ เป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2541 ศูนย์ฝักและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยนางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาวิชาการ ได้เริ่มงานวิจัยพัฒนาพันธุ์ฟักเขียวภายใต้ระบบเกษตรธรรมชาติ โดยเก็บรวบรวมพันธุ์จากเกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ่อทอง และอำเภอบางปะกง จังหวัดชลบุรี คัดเลือกพันธุ์การคัดเลือกหมู่ (mass selection) ปลูกคัดเลือกในสภาพธรรมชาติ ปรากฏจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2557 ได้พันธุ์ฟักท่อนสั้น ให้ผลผลิตมาก ทนต่อโรคและแมลง และรสชาติดี จากนั้นปลูกเปรียบเทียบกับพันธุ์การค้า พบว่าฟักพันธุ์ศฝก.3 มีลักษณะบางอย่างที่ดีกว่าพันธุ์การค้า ฟักพันธุ์ศฝก.3 จึงเป็นพันธุ์ทางเลือกที่ดีสำหรับเกษตรกรพันธุ์หนึ่ง

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ฟัก ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Benincasa hispida</i> (Thunb.) Cogn. วงศ์ Cucurbitaceae พืชฝัก ไม้เถาล้มลุก
ราก	รากเป็นระบบรากแก้ว (tap root system)
ต้น	ไม้เลื้อย ลำต้นยาวหลายเมตร ทรงกระบอกยาว มีขนหยาบ
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงเวียน ใบเป็นแฉก 5 – 11 แฉก ปลายใบแหลม โคนใบเว้า ขอบใบหยัก มีขนทั้ง 2 ด้าน มือเกาะออกจากซอกใบ 2 – 3 อัน

- ดอก** ดอกแยกเพศร่วมต้น (monoecious plant) ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่บนต้นเดียวกัน ดอกเพศผู้ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง โคนเชื่อมติดกัน เกสรเพศผู้ (stamen) สีเหลือง ก้านดอกมีขน ดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียว กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง โคนเชื่อมติดกัน รังไข่ใต้วงกลีบ (inferior ovary) ทรงกระบอก มีขนยาวปกคลุมหนาแน่น ยอดเกสรเพศเมีย (stigma) แยกเป็น 3 แฉก ก้านดอกมีขน
- ผลและเมล็ด** ผลมีเนื้อ (fleshy fruit) แบบผลเปลือกเหนียวหรือผลแบบแตง (pepo) รูปไข่แกมขอบขนาน ยาวเฉลี่ย 25.8 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 10.1 เซนติเมตร ความหนาเนื้อหรือผนังผลหนาเฉลี่ย 2.9 เซนติเมตร ผิวมีนวล เนื้อสีขาวถึงเขียวอ่อน มีเมล็ดติดอยู่จำนวนมาก เมล็ดรูปไข่แบน ผิวเรียบ สีน้ำตาลอ่อน
- ลักษณะอื่น ๆ** มีความต้านทานโรคและแมลง

ฟักพันธุ์ศฝก.๓